

Vraag nr. 61
van 19 december 2003
van de heer DIDIER RAMOUDT

Openbaarheid van bestuur – Kopieekosten

De regelgeving op de openbaarheid van bestuur stipuleert dat bestuursdocumenten, voor sommige onder bepaalde voorwaarden, moeten kunnen worden ingekeken door de burgers. De regelgeving bepaalt ook dat een afschrift kan worden verkregen tegen betaling van een door de bevoegde overheid vastgelegde som, maar dat deze som maximaal de kostprijs mag dekken.

Wie wil zoeken in sommige archieven, moet echter soms ook nog andere kosten betalen, zoals lidmaatschapsgeld, een jaarkaart of een dagkaart, of opzoekingskosten wanneer de archivaris of bediende iets moet opzoeken. Ook is de prijs die men vraagt voor een kopie dikwijls hoger dan wat de wet toelaat. Een som van 50 cent/kopie is geen uitzondering. Dit gebeurt nogal eens wanneer het gezegd oudere archieven betreft, die hun onmiddellijk nut voor de administratie verloren hebben.

Deze kosten belemmeren de echte openbaarheid van bestuur, want het is niet omdat documenten oud zijn dat ze hun rechtsgeldigheid of hun belang voor de burger verloren hebben (cfr. zaken i.v.m. erfenissen, eigendomsstructuren, opzoekingswerk i.v.m. restauraties van gebouwen).

Een tweede gevolg is het afremmen van historisch onderzoek.

Openbaarheid van bestuur tegen betaling, die dan bovendien nog wordt overgelaten aan de willekeur van het bevoegde niveau, lijkt mij geen echte openbaarheid.

1. Is de minister op de hoogte van de relatieve willekeur om kosten aan te rekenen voor de consultatie van bestuursdocumenten in archieven ?
2. Gaat de minister er niet van uit dat deze toestand de openbaarheid van bestuur alsook het historisch onderzoek afremt ?
3. Op welke manier wordt deze toestand verholpen om de burger alle garanties te bieden dat hij gebruik kan maken van de openbaarheid van bestuur, zonder kosten andere dan door de regelgeving toegelaten ?

Antwoord

1. Het algemene uitgangspunt is dat de archieven onder het toepassingsgebied vallen van de reglementering betreffende openbaarheid van bestuur. De enige uitzondering vindt men terug in artikel 11, laatste lid van de federale wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur. Het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën vallen niet onder het toepassingsgebied van de wetgeving inzake openbaarheid van bestuur.

Voor alle andere archieven geldt de regel dat de openbaarheidsregels van toepassing zijn van de instelling waarvan de archieven afkomstig zijn. In concreto betekent dit dat voor de federale archieven de voormelde wet van 11 april 1994 van toepassing zal zijn, voor de gemeentelijke en provinciale archieven de wet van 12 november 1997 betreffende de openbaarheid van bestuur in de provincies en gemeenten, en voor de bestuursdocumenten in Vlaamse archieven het decreet van 18 mei 1999 betreffende de openbaarheid van bestuur. Dit laatste decreet is ook van toepassing op eventuele archieven van OCMW's en intercommunales.

In de rand wil ik hieraan toevoegen dat er momenteel in het Vlaams Parlement een ontwerp van nieuw decreet inzake de openbaarheid van bestuur ter bespreking voorligt, waarbij alle bestuursinstanties op Vlaams niveau onderworpen zullen zijn aan één en dezelfde regeling (ministerie, VOI's, Vlaamse wetenschappelijke instellingen, OCMW's, intercommunales, provincies en gemeenten, polders en wateringen en kerkfabrieken). (*VOI : Vlaamse openbare instelling – red.*)

Voor de federale en gemeentelijke of provinciale archieven bestaat de mogelijkheid dat er een retributie wordt gevraagd voor het verkrijgen van een afschrift van een bestuursdocument. Op federaal vlak werd hiervoor een koninklijk besluit uitgevaardigd (KB van 30 augustus 1996) en ook de gemeente- en provincieraden kunnen hiervoor een vergoeding vragen, maar telkens werd uitdrukkelijk gestipuleerd in de wet dat de vergoeding in geen geval meer kan bedragen dan de kostprijs. De Raad van State heeft reeds uitdrukkelijk gesteld dat het aanrekenen van de personeelskosten in dit verband niet verenigbaar is met de ratio legis van artikel 32 van de Grondwet.

Voor de Vlaamse archieven en de archieven van OCMW's en intercommunales ligt de situatie anders : het decreet van 18 mei 1999 bepaalt in artikel 7, § 3 dat de overhandiging van een afschrift afhankelijk kan worden gemaakt van de betaling van een retributie die door de Vlaamse regering wordt bepaald. Tot op heden echter werd die retributie niet vastgesteld door de Vlaamse regering, zodat de Vlaamse overheden, de OCMW's, de intercommunales en de archieven die zij hebben aangelegd niet de mogelijkheid en het recht hebben om een retributie te vragen voor de afgifte van een afschrift van een bestuursdocument.

Ik ben niet op de hoogte van het feit dat bepaalde diensten van de Vlaamse overheid of door hen aangelegde archieven een retributie zouden vragen voor het verkrijgen van een afschrift van een bestuursdocument.

2. Het is inderdaad zo dat het niet in overeenstemming met de regelgeving inzake openbaarheid van bestuur zou zijn, mocht een dienst van de Vlaamse overheid of een archief dat documenten bewaart van de Vlaamse overheid een dergelijke retributie vragen voor het verlenen van afschriften van bestuursdocumenten.

Zoals reeds hiervoor gesteld, heb ik geen kennis van dergelijke praktijken.

3. Aangezien er mij geen inbreuken bekend zijn, is enig optreden terzake dan ook niet aan de orde.

Indien er zich alsnog inbreuken zouden voordoen, dan zal ik niet nalaten om eenieder te wijzen op de geldende decretale bepalingen terzake.